

NOVI VODIČ PO DUBROVAČKIM ZIDINAMA

Danko Zelić

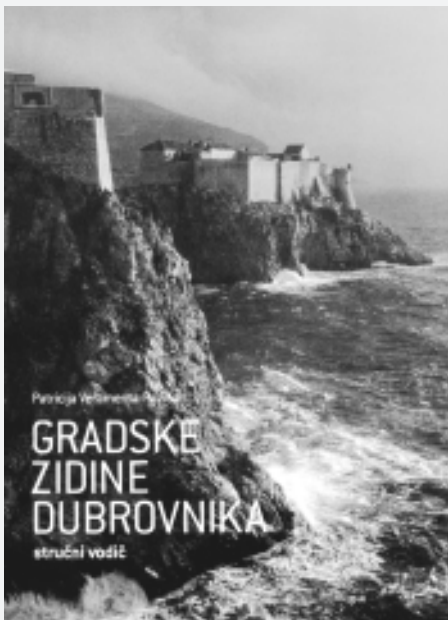

PATRICIJA VERAMENTA-PAVIŠA, Gradske zidine Dubrovnika, stručni vodič, Dubrovnik, Društvo prijatelja dubrovačke starine, 2004., 98 str.

Zidine grada koji se piše s velikim početnim slovom nisu samo vitalna sastavnica njegove urbane i urbanističke supstance, nego zacijelo i najvažniji, najamblematičniji i najposjećeniji

dubrovački spomenik, tj. spomenički sklop. Godišnji broj posjetitelja zidina u 2004. je osjetno premašio pola milijuna s tendencijom konstantnog rasta. Velike zasluge za to pri-

padaju Društvu prijatelja dubrovačke starine, udruzi koja je od svojih početaka (1952. godine), pravcem koji je zacrtao i zdušno provodio jedan od njezinih suosnivača Lukša Beritić (1889.-1969.), glavninu svojih nastojanja usmjerila na očuvanje i istraživanje fortifikacija iz vremena i s prostora Dubrovačke Republike. Osim kapitalne znanstvene monografije *Utvrdjenja grada Dubrovnika*, iz 1955. godine, Beritić je napisao i *Dubrovačke zidine*, prvi popularni vodič po dubrovačkim fortifikacijama, objavljen (između 1958. i 1989.) u nakladi Društva prijatelja dubrovačke starine, u sedam hrvatskih i po nekoliko izdanja na glavnim svjetskim jezicima.

Vodič Patricije Veramente-Paviša nastavak je, dakle, nastojanja da se zainteresiranima, ponajprije posjetiteljima dubrovačkih zidina, pruži adekvatno pomagalo. Prije svega valja istaknuti da posrijedi, s obzirom na karakter i opseg relevantnih podataka (u kojima se prožimaju izučavanje sačuvanih struktura, spoznaje iz arhivske građe i rezultati arheoloških i konzervatorskih istraživanja) nije nimalo lak posao. Građene i usavršavane stoljećima, dubrovačke

su zidine, kao i sam Grad, kolektivno umjetničko djelo *par excellence*. To znači da svaki pokušaj njihove stručne prezentacije iziskuje odgovor na cijeli niz pitanja vezanih uz odnos između dijelova i cjeline, pojedinačnog i općeg, topografije i oblikovanja, oblikovanja i funkcije, a naposljetku i između dokumentiranog ili pretpostavljenog kreativnog udjela pojedinaca i definitivnih odluka koje su donosile vlasti komune/Republike.

Uvodna su poglavlja posvećena zajedničkim obilježjima sklopa. Ondje su naznačene kronološke odrednice ranih faza njegovog razvitka, od kasne antike do kraja 13. stoljeća - razdoblja u kojem je definiran pravac sjevernog dijela perimetra obrambenog pojasa grada - nabrojani poimence poznati nam graditelji i projektanti koji su radili na zidinama i eksplicirane glavne etape izgradnje i funkcioniranja fortifikacijskog sklopa (zaključno s agresijom, opsadom i razaranjima JNA i srpsko-crnogorskih paravojnih postrojbi 1991.-1992. godine).

Opis samih zidina podijeljen je na četiri cjeline (zapadni, sjeverni, istočni i južni sklop gradskih zidina) u kojima se, uz odgovarajući ilustrativni materijal, prati tijek pravca zidova i potanje opisuje postanak i povijesni slijed oblikovanja pojedinih elemenata sklopa - kula, poteza zida, predzida i izdvojenih utvrda (Revelin i Lovrijenac). Autorica pritom, uz otprije poznate podatke, sustavno ističe i rezultate recentnih istraživanja, a brojevi u tekstu omogućuju povezivanje s priloženim perspektivnim crtežom gradskih zidina.

Ilustrativni materijal sastoji se uglavnom od fotografija u boji na kojima su, osim onih panoramskih, pojedini dijelovi sklopa o kojima se govori u tekstu, istaknuti retušom ili uokvirani, što nam se ne čini osobito uspješnim rješenjem. Fotografije (autora Ive Pervana) su dobrim dijelom pretamne, otisnute u plavo-

sivim tonovima. Neke su kule i tvrđave ilustrirane i arhivskim fotografijama, odnosno arhitektonskim crtežima preuzetim iz drugih izvora koji nisu ujednačeni i opremljeni mjerilom. Dizajn vodiča (potpisuje *Laboratorium*), usprkos ambicioznoj koncepciji, ne držimo osobito uspješnim, ponajprije zbog odabira tipa, premalih dimenzija i zgusnutosti slova koja nisu prilagođena formatu i osnovnoj namjeni publikacije što će zasigurno otežati služenje vodičem.

Temeljnim doprinosom publikacije držimo autoričino nastojanje da se fond otprilike poz-

natih činjenica osuvremeni, tj. nadopuni razmjerno velikim brojem podataka koje su iznjedrila istraživanja u posljednjih nekoliko desetljeća. Unatoč (ili upravo zbog) mjestimičnog odstupanja, ponajprije u pogledu datacija, od stavova uvriježenih u literaturi, vodič *Gradske zidine Dubrovnika* Patricije Veramente-Paviša danas, pedeset godina nakon Beritićeva klasičnog djela, pokazuje da postupno sazrijeva vrijeme za novu monografsku obradu tog najbolje sačuvanog i najvažnijeg urbanog fortifikacijskog sklopa u Hrvatskoj.